

POJEDNAĆ SIĘ (68) *vb pf*

się (39), się (29).

Wszystkie samogłoski jasne.

inf pojednać się (11). ◇ *fut 1 sg* pojedną się (2). ◇ *3 sg* pojedną się (1). ◇ *1 pl* pojednąmy się (1). ◇ *2 pl* pojednacie się (2). ◇ *3 pl* pojedną się (2). ◇ *praet 1 sg m* pojednałem się (1). ◇ *3 sg m* pojednał się (10). *f* pojednała się (1). *n* pojednało się (3). ◇ *3 pl m pers* pojednali się (8). *subst* pojednały się (1). ◇ *plusq 3 sg m* był się pojednał (1). ◇ *imp 2 sg* pojednaj się (2). ◇ *3 sg* niech się pojedną (1). ◇ *1 pl* pojednajmy się (1). ◇ *2 pl* pojednajcie się (4). ◇ *con 3 sg m* by się pojednał (5). *f* by się pojednała (2). ◇ *1 pl m pers* byśmy się pojednali (1). ◇ *2 pl m pers* byście się pojednali (2). ◇ *3 pl m pers* by się pojednali (2). ◇ *con praet 3 pl m pers* by się byli pojednali (1). ◇ *part praet act* pojednawszy się (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w.

1. *Przestać żyć w niezgodzie, załatwić polubownie wspólne sprawy; redire in gratiam Mącz, Modrz, Cn; reconciliari Vulg, PolAnt; in gratiam reverti, interconciliare Mącz; gratia reconciliari Modrz; inimicitias ad amicitias traducere, pacificari, redire in amicitiam, revenire in concordiam a. in gratiam Cn (66) : BierEz N4; Iupiter gdy to wźrzał że sie poiednály [trzy boginie]. [...] Kocháiąc sie w gich zgodzie/ záchowác sie ym chćiał. KlerWes A2v, Av; LibLeg 11/56v; RejFig Aa6; Wąż chłopu dzyecię zydáłzy/ wciekał [...]/ A chłop mu ogon wciał/ poźedł Wąż łtękáiąc. Więc sie dzyecię zgoiło/ ogon też Wężowi/ Chłop rzekł/ poiednamyłz sie/ kiedychmy iuz zdrowi. RejZwierz 119v, 17, 119v; BielKron 56v, 66; Mącz 148d; á niewiem co też ná tym wygráią/ bo sie pánowie poiednáią/ á chłopu w thym rołterku zázwdy w łeb. RejZwierc 72v; gdy obaczá że się między kim iákíe wáńi y niefnacki mnożá/ zarázem do łtron obudwu chodzą/ profsząc ich [...]/ iákoby się poiednawłzy/ w pokoíu á w miłóści chrześcíjáníłskíey z łobą mięszkáli ReszPrz 132; GórnRozm A4v, G2.*

pojednać się o co (2): LibMal 1551/166; Stáráli się Piotr y Páweł z pilnością/ áby się byli poiednali o krzywdy/ ktore byli łobie wczynili ModrzBaz 64v; GórnRozm Dv.

pojednać się przez kogo (1): TEgo czáfu Fráncufki Krol z Angielłskim poiednali sie przez polly tym obyczáiem/ iż Anglikowie wroćili Bolonią/ [...] Krolowi Fráncufkiemu [...]/ á Krol Fráncufki łumę mu odłóżył. BielKron 235.

pojednać się przez co (1): kazanie knim w kośćiele wczynił/ iáko dobrze bráćiey w íedności mięszkác/ y poiednali sie bráćia Mánśfeldyńfcy przez íego nawod BielKron 224v.

pojednać się czym (2): A íełli go [przyjaciela] też sfukałz/ [...] o bárzo sie łnádnie ledá iábłufzkíem poiednacie. RejZwierc 92; WujNT Yyyyy4v.

pojednać się z kim (29): LibMal 1551/166, 1554/187v; MurzNT Matth 5/24; KrowObr 63; BielKron 107v, 119v, 322, 382 [2 r.]; Mącz 488d; OrzQuin B4; rołkazał Pan áby Zoná [...] się z Mężem łwoim poiednáła KuczKat 260; BiałKaz L4v; íełli chćełz ofiárowác dar łwoy do ołtarzá/ á tám włpámíełalbys że brát łwoy ma przećiw łobie/ [...] ídź/ poiednay że sie z brátem łwoim CzechRozm 246v, 246v; Liuius Salinator, Klaudyulá Neroná/ z łtórym Vrząd łrzymał/ wyrugował/ że się był niełzczerze łnim poiednał. ModrzBaz 32v, 136; StrykKron 185; WerKaz 284; GórnRozm Dv; ActReg 104, 158; WujNT 1.Cor 7/11. Cf Zwroty.

W połączeniu szeregowym (1): Iefli tefz wyftąpił y zgrzeźzył náprzećiwko bliźnemu/ áby przeprofił/ áby fie fnim poiednał/ y w miłości fpołetzney fnim miełłkał *KrowObr* 63.

W przeciwstawieniach: »pojednać się ... prawować się (2), kłąć, wojnę wieść« (4): *BielKron* 187; *BialKaz* L4v; Pátrz że iż do brátá iść każe nie do vrzędu/ y z nim fie poiednać nie prawować *CzechRozm* 246v; *GórnRozm* H4v.

Zwroty: »z bliźnim się pojednać« (3): *KrowObr* 63; Zaden tey Wieczzerzey nieużywa godnie/ iedno ten/ kto fie zbliżnym poiednał [*qui cum proximo rediit in gratiam*] *ModrzBaz* 62v; *SkarKaz* 316a.

»z nieprzyjacielmi się pojednać« (1): [*Grzegorz XI*] z nieprzyjacielmi fie poiednał/ okrom Florentow ktore kłął *BielKron* 187.

»z stroną się pojednać; mogą się strony pojednać« (1;1): tym czáfem nie przychodząc do fkończenia Práwá/ mogą fy ftrony poiednać/ pogroźiwły sobie máło Práwem y nakładem práwnym. *GroicPorz* f4; *SarnStat* 875.

»pojednać się wespołek« (1): Interconciliare [...]. Poyednać fie wespołek. *Mqcz* 172b.

Szeregi: »pojednać się i pokoj uczynić« (1): gdy zálie Wásil wżytko wrocił co był pobrał Witułtowi/ poiednali fie y pokoy vczynili miedzy sobą. *BielKron* 383.

»przeprosić i pojednać się« (1): wthorego dnya przed poymanym fwym do thegołz drumlika przifchedfchi yełth go przeprofił y fnym fzią poyednał doftatecznye *LibMal* 1554/187v.

»zgodzić się i pojednać« (1): ktorą [*uczynność cesarz Maksymilijan*] ná ftáranie Páná náłzego niebofzczyka vczynił/ że się [z] Sigmuntem Ianem/ Krolá Węgierfkiego Ianá z fnym/ fktorym przez Swendego Hetmáná fwego/ [w] Węgrzech długą woynę wiodł tak zgodził y poiednał *BialKaz* L4v.

Przen: *Uznać czyjś pogląd, przyjąc punkt widzenia przeciwnika [z kim]* (1) : Iefliż tedy ono fłowo Bog z siebie czynił wżytko/ tedy też on ieft łam Bogiem/ á nie ieft fnym Bożym: (chybáby fie X. K poiednać chciał z Práxeálzem y Sábelliufzem) *CzechEp* 199.

a. *O Bogu i człowieku (za pośrednictwem Chrystusa): przywrócić a. zostać przywróconym do laski* (14) :

[*W przeciwstawieniu:* »rozgniewać się ... pojednać się«: Y ácz fie ná nas dlá [!] fkaránia náłfego Pan Bog náłz ná máłj čás rozgniewał: ále zás poiedna fie á pomierzy z fluzebniki fwoimi [*sed iterum reconciliabitur servis suis*]. *Leop 2.Mach* 7/33 (*Linde*).]

Fraza: »([Pan]) Bog, Pan się pojedna (a. pojednać raczył) [z kim]« [w tym: przez kogo (1)] = *Dominus (Deus) reconciliabitur Vulg* (2:1): *Leop 2.Mach* 8/29; *RejAp* 157v; Chryftus ieft pokojem náłzym/ [...] Bog przezeń z światem fie poiednał *SkarKaz* 209a; [*Leop 2.Mach* 7/33 (*Linde*)].

Zwrot: »pojednać się z (Bogiem) Ojcem« [w tym: przez kogo (1), za kogo (1)] [*szuk zmienny*] (2): iáki to fyn [...] przychodzi do ciebie s tymi nowinámi wdzyęcznymi/ iż fie iuz poiednał zá cię z Oycem fwoim *RejPos* 168; *CzechEp* 312.

Szereg: »pojednać (się) a pomierzyć się« (1): vczynili pofpolithą modlitwę do Bogá miłofierneho/ żądáiąc áby iuz do końcá poiednał á pomierzył fie z fwemi flugámi [*ut in finem servis suis reconciliaretur*] *Leop 2.Mach* 8/29, [*2.Mach* 7/33 (*Linde*)].

a. *O spowiedzi i powrocie do bezgrzesznego życia* (9) :

Zwrot: »pojednać się z Bogiem, z Panem (Bogiem)« [w tym: przez co (3)] = *reconciliari Deo* *Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (6:3): *Leop 2.Cor 5/20; BibRadz 2.Cor 5/20; BiałKat 376; WujJud 88; zmartwychwstał/ żebyłmy [...] przez zmartwychwstanie/ wpráwiedliwienia y wybáwienia [...] dostáli/ á poiednawfzy fie z Pánem Bogiem/ pewni byli niebiełkiego kroleństwa. KarnNap D4v; áby była woyná łzczęśliwa/ ma być wiedzioná od tych ludzi ktorzi fie z Bogiem poiednali [ab hominibus Deo reconciliatis]. ModrzBaz 104v; LatHar 640; przetoż chwálebne iest kościelne rofkazanie/ áby fie chorzy ludzie pierwey przez łpowiedz y pokutę z Bogiem poiednali: á potym dopiero cíelefnych lekarftw wzywali. WujNT 323, 2.Cor 5/19[20].*

Szereg: »pojednać się i porównać« (1): iż grzélzny pokutuiący człowiek/ iuz łye z pánem Bogiem y z Kościołem świętym poiednał y porównał: iż przez wiare y przez załługę Pána Chryftufá będą iemu odpułzczóné złości iego. *BiałKat 376.*

2. Zażegnać się, załagodzić się, uspokoić się (2) : iuz fie krwáwey burdy máło vmykáło/ Lecz fie wždy z łálki Bożey włzytko poiednáło. *StryjWjaz C2v.*

Iron. (1): [gdy brat zabije brata, trzeci brat] będąc [...] w máiętności z brátem mężoboycą/ [...] bacząc to/ iż gdyby [bratobójcę] pożywał [lege: pożywał]/ [...] zaráz by y dział brátá mężoboyce łtrácił/ (bo ná Krolaby wzięto) [...] zániecha pożywania [lege: pożywania] [...]/ á przełtanie ná iákieykolwiek nagrodzie [...]. Tákże też łynowiec zábije Stryjá/ y tymże łpołobem poiednáią fie rzeczy/ á złość oná doma zoltanie. GórnRozm D.

Synonimy: **1.** *pogodzić się, pomierzyć się, upokoić się, zgodzić się; 2.* *uspokoić się.*

Formacje współrdzenne cf JEDNAĆ SIĘ.

Cf **POJEDNAN, POJEDNANIE**